

כְּאָחֵד. מַה שֵּׁם וּמַה שְׂבַח? שֵׁם זֶה יי"ה. הַשְּׂבַח מַהוּ? אֵלָא זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁהִיא (הלל בְּגִימְטְרִיא ה"ס, שְׁהוּא אֲדֻנִי) מִתְקַנֶּת שְׂבַח תְּמִיד לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא וְלֹא שׁוֹקֵטת, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שם פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תַּחֲרַשׁ וְאֵל תַּשְׁקֹט אֵל. מִשּׁוּם שֶׁסְּדוּר הַשְּׂבַח הִיא מְסֻדֶּרֶת וּמְשֻׁבַּחַת תְּמִיד אֵלָיו, וְלִכֵּן שֵׁם וְשְׂבַח כְּאָחֵד.

אוּדְהָא ה' בְּכָל לְבָב, כְּמוֹ שְׂבֻאֲרוּהוּ - בִּיצֵר הַטּוֹב וּבִיצֵר הָרָע, מִשּׁוּם שֶׁהֵם נִמְצְאִים תְּמִיד אֲצֵל הָאֲדָם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים ו) בְּכָל לְבָבָךְ, וּבִאֲרוּהוּ. בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעַדָּה - אֵלּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל שְׁכָל הַדְּרָגוֹת מִתְעַטְרוֹת בְּהֵם, כְּהֵנִים וְלוֹיִם, צְדִיקִים וְחֹסִידִים, יִשְׂרָאֵל. וְעַדָּה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (תְּהִלִּים פג) נֶצֶב בְּעֵדַת אֵל. וְהֵם סוּד שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בְּהֵם.

וְכֵן צְרִיף הָאֲדָם לְשְׂבַח אֵת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּמִיד, מִשּׁוּם שְׁהוּא מִתְרַצָּה בְּשִׁירִים וְתַשְׁבּוּחוֹת, וּמִי שִׁיּוּדַע לְשְׂבַח לּוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרֵאִוִי, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ וּמְצִילוֹ. זֶהוּ שְׂכַתוּב (שם כא) אֲשַׁגְּבֶהוּ כִּי יַדַע שְׁמִי וְגו', אַרְףּ יָמִים וְגו'.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שם לב) אֵתָּה סֵתֵר לִי מִצַּר תַּצְרֵנִי רַנִּי פִלְט תְּסוּבְּכֵנִי סֵלָה. אֵתָּה סֵתֵר לִי - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהוּא סֵתֵר וּמִגֵּן לְאָדָם שְׁהוּלָךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, וְהוּא מְסַתְמַר בְּצֵל כְּנִפְיוֹ, שְׁלֹא יְכוּלִים לְהִרְעֵ לּוֹ. מִצַּר תַּצְרֵנִי - מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה. לְמַעְלָה יֵשׁ לְאָדָם יְרִיבִים, אָף לְמַטָּה כְּפֹךְ גַּם, וּמִיָּהוּ? זֶהוּ יִצְרַר הָרָע שְׁהוּא צָר לְמַעְלָה וְצָר לְמַטָּה, וְאֵלְמֵלֵא יִצְרַר הָרָע - לֹא נִמְצָא בְּעַל רִיב לְאָדָם בְּעוֹלָם.

דָּא יי"ה. שְׂבַחָא מָאן אִיהוּ, אֵלָא דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהוּ (הלל בְּגִימ' ה"ס שְׁהוּא אֲדֻנִי) מִתְקַנָּא שְׂבַחָא תְּדִיר לְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְלֹא אֲשַׁתְּפַכְתָּ. כְּמָה דְּאֵתָּה אָמַר, (תְּהִלִּים פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תַּחֲרַשׁ וְאֵל תַּשְׁקֹט אֵל. בְּגִין דְּסְדוּרָא דְּשְׂבַחָא אִיהִי מְסֻדֶּרֶת וּמְשֻׁבַּחַת תְּדִיר לְגַבִּיָּהּ. וּבְגִין כְּפֹךְ שְׁמָא וּשְׂבַחָא כְּחֻדָּא. אוּדְהָא יי בְּכָל לְבָב, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ בִּיצֵר הַטּוֹב וּבִיצֵר הָרָע, בְּגִין דְּאִינוּן מְשֻׁבַּחֵי תְּדִיר לְגַבִּיָּהּ דְּבַר נֶשׁ, כְּמָה דְּאֵתָּה אָמַר, (דְּבָרִים ו) בְּכָל לְבָבָךְ וְאוּקְמוּהָ. בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעַדָּה, אֵלִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל דְּכָל דְּרַגְיָן בְּהוּ מִתְעַטְרוּן כְּהֵנִי וְלוֹאִי, צְדִיקִי וְחֹסִידִי, יִשְׂרָאֵל. וְעַדָּה, כְּמָה דְּאֵתָּה אָמַר (תְּהִלִּים פג) נֶצֶב בְּעֵדַת אֵל. וְאִינוּן רְזָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲתַעֲטֵר בְּהוּ.

וּבְגִין כְּפֹךְ בְּעֵי בַר נֶשׁ לְשְׂבַחָא לִיָּה לְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא תְּדִיר, בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַרְעִי בְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבָחָן, וּמֵאן דִּידַע לְשְׂבַחָא לִיָּה לְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא כְּדָקָא יְאוּת, קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא קְבִיל צְלוֹתֵיהּ וְשׂוֹיב לִיָּה. הָדָא הוּא דְּכָתִיב (תְּהִלִּים צא) אֲשַׁגְּבֶהוּ כִּי יַדַע שְׁמִי וְגו' אַרְףּ יָמִים וְגו'.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (תְּהִלִּים לב) אֵתָּה סֵתֵר לִי מִצַּר תַּצְרֵנִי רַנִּי פִלְט תְּסוּבְּכֵנִי סֵלָה. אֵתָּה סֵתֵר לִי, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא דְּאִיהוּ סֵתֵרָא וּמִגֵּן לְבַר נֶשׁ דְּאֵזִיל בְּאַרְחֵי דְּאוּרִייתָא, וְאִיהוּ אֲסַתְמַר בְּצֵלָא דְּגִדְפוּי דְּלֹא יְכַלִּין לְאַבְאָשָׁא לִיָּה. מִצַּר תַּצְרֵנִי, מְעִילָא וּמִתְתַּא, לְעִילָא אִית לִיָּה לְבַר נֶשׁ מְאִרִי דְּכַבוּ, לְתַתָּא אוּף הַכִּי נְמִי. וּמֵאן אִיהוּ, דָּא יִצְרַר הָרָע, (ד) קַעט ע"א) דְּאִיהוּ צָר לְעִילָא וְצָר לְתַתָּא. וְאֵלְמֵלֵא יִצְרַר הָרָע, לֹא אֲשַׁתְּפַח מְאִרִי דְּכַבוּ

לְבַר נֶשׁ בְּעֶלְמָא. בְּגִין כֶּךָ מִצַּר תַּצְרַנִּי.
 רַנִּי פִלְט תְּסוּבְּבִנִי סְלָה, יִסּוּבְּבִנִי סְלָה מִיבְעֵי
 לִיָּה, מָאֵי תְּסוּבְּבִנִי. אֵלִין אֵינּוֹן שִׁירִין
 דְּאִית בְּהוּ דְרַגִּין לְהַצְלָה, תְּסוּבְּבִנִי בְּהוּ
 לְשִׁזְבָּא לִי בְּאַרְחָא. וְהֵאֵי קָרָא אִיהוּ כְּסוּדְרָא
 וְאִיהוּ לְמַפְרַע, מְהֵאֵי גִיסָא וּמְהֵאֵי גִיסָא.

בשביל כך מצר תצרני.
 רני פלט תסובבני סלה, יסובבני סלה, מה זה
 צריך לכתב יסובבני סלה, מה זה
 תסובבני? אלו שירים שיש בהם
 דרגות להצלה, תסובבני בהם
 להצילני בדרך. ופסוק זה הוא
 גם פסוק וגם למפרע, מצד זה
 ומצד זה.

תָּא חֲזִי, בְּאֵלִין שִׁירִין וְתוֹשְׁבִתָּן דְּקָאֲמַר דְּוֹד
 אִית בְּהוֹן רְזִין וּמְלִין עֲלָאִין בְּרִזִי
 דְּחִכְמָתָא, בְּגִין דְּכִלְהוּ בְּרוּחַ קְדָשָׁא אֲתָאֲמָרוּ.
 דְּהוּהוּ שָׂרָא רוּחַ קְדָשָׁא עֲלִיהּ דְּדוּד, וְהוּהוּ
 אָמַר שִׁירְתָּא. וּבְגִין כֶּךָ כִּלְהוּ בְּרִזִי דְּחִכְמָתָא
 אֲתָאֲמָרוּ.

בא ראה, בשירים ותשבחות
 הללו שאמר דוד יש בה סודות
 ודברים עליונים בסודות
 החכמה, משום שכלם נאמרו
 ברוח הקדש, שהיה שורה רוח
 הקדש על דוד והיה אומר שירה,
 ולכן כלם נאמרו בסודות
 החכמה.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים קיח) דְּחַה
 דְּחִיתַנִּי לְנַפְל וַיֵּי עֲזַרְנִי, דְּחַה דְּחִיתַנִּי,
 דְּחַה דְּחִיתַנִּי, דְּחַה דְּחִיתַנִּי הִיָּה
 צָרִיף לְכַתְּבֵ! מַה זֶה דְּחַה
 דְּחִיתַנִּי? אֵלָא זֶה צַד הָאֲחֵר
 שְׂדוּחָה אֶת הָאָדָם תְּמִיד וְרוּצָה
 לְדַחֹת אוֹתוֹ וְלְהַסְטוֹתוֹ מֵעַם
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא, וְזֶהוּ יֵצֵר הָרַע
 שְׂנַמְצָא תְּמִיד אֶצֶל הָאָדָם,
 וּכְנַגְדוֹ חֲזַר דְּוֹד וְאָמַר דְּחַה
 דְּחִיתַנִּי לְנַפְל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִיָּה
 מְשַׁתְּדֵל אֵלָיו בְּכָל אוֹתָן צְרוֹת
 לְהַסְטוֹתוֹ מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף
 הוּא. וְעֲלִיו אָמַר דְּוֹד, דְּחַה
 דְּחִיתַנִּי לְנַפְל - בְּגִיָּהֲנָם, וְהֵ
 עֲזַרְנִי - שְׁלָא נְמַסְרַתִּי לְיָדָךְ.
 וְעַל זֶה יֵשׁ לְאָדָם לְהַזְהִיר מִמֶּנּוּ
 כְּדִי שְׁלָא יִשְׁלַט עֲלָיו, וְאֵז
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ
 בְּכָל דְּרַכְיוֹ, שְׁכַתוּב (משלי יג) אֵז
 תִּלְךָ לְבַטַח דְּרַכְךָ וְרַגְלְךָ לֹא
 תִּגּוֹף, (שם ד) בְּלִכְתָּךְ לֹא יֵצֵר
 צַעֲדְךָ וְאִם תְּרוּץ לֹא
 תִּכָּשֵׁל. וּכְתִיב, (משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נִגְהַ
 הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוּן הַיּוֹם.

פתח רבי אלעזר ואמר,
 דחה דחיתני לנפל ויי עזרני,
 דחה דחיתני, דחה דחיתני הייה
 צריך לכתב! מה זה דחה
 דחיתני? אלא זה צד האחר
 שדוחה את האדם תמיד ורוצה
 לדחות אותו ולהסותו מעם
 הקדוש ברוף הוא, וזהו יצר הרע
 שנמצא תמיד אצל האדם,
 וכנגדו חזר דוד ואמר דחה
 דחיתני לנפל, משום שהוא הייה
 משתדל אליו בכל אותן צרות
 להסותו מעם הקדוש ברוף
 הוא. ועליו אמר דוד, דחה
 דחיתני לנפל - בגייהנם, והי
 עזרני - שלא נמסרתי ליך.

וְעַל דָּא אִית לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְאַזְדַּהֲרָא מְגִיָּה,
 בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט עֲלִיהּ. וְקְדָשָׁא בְּרִיף
 הוּא כְּדִין נְטִיר לִיָּה בְּכָל אַרְחוּי. דְּכְתִיב, (משלי
 א) אֵז תִּלְךָ לְבַטַח דְּרַכְךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִּגּוֹף (משלי
 ד) בְּלִכְתָּךְ לֹא יֵצֵר צַעֲדְךָ וְאִם תְּרוּץ לֹא
 תִּכָּשֵׁל. וּכְתִיב, (משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נִגְהַ
 הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוּן הַיּוֹם.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זַפְּאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא נְטִיר לוֹן בְּעֶלְמָא

ועל דא אית ליה לבר נש לאזדהרא מגייה,
 בגין דלא ישלוט עליה. וקדשא בריך
 הוא כדין נטיר ליה בכל ארחוי. דכתיב,
 אז תלך לבטח דרכך ורגלך לא תגוף
 בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא
 תכשל. וכתיב, וארח צדיקים כאור נגה
 הולך ואור עד נכון היום.
 אמר רבי יהודה, אשריהם
 ישראל שהקדוש ברוף הוא
 שומר אותם בעולם הזה ובעולם